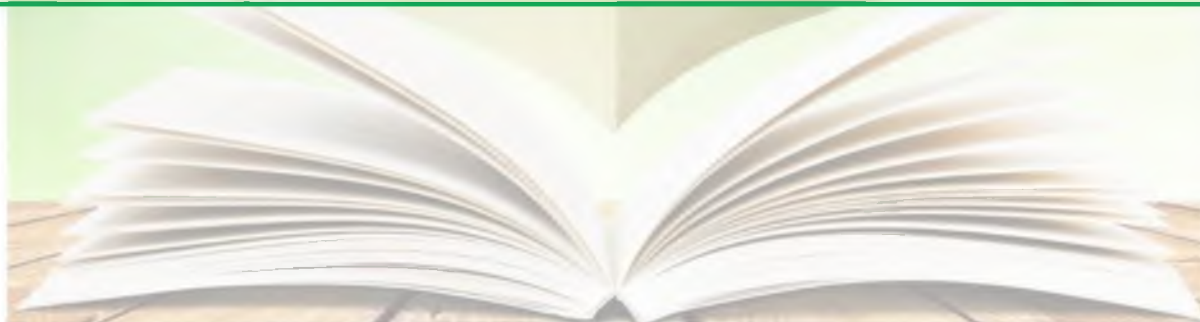

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
учасників міжнародної науково-
практичної конференції
«ЛІСОВА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА
НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ
ЛІСІВНИЦТВА»

присвячена 150-річчю з дня народження
проф. Є.В. Алексєєва
та заснування кафедри лісівництва
Навчально-наукового інституту лісового і
садово-паркового господарства

Київ, 9-12 жовтня 2019 року

ОСОБЛИВОСТІ ЕТІОЛОГІЇ І ПАТОГЕНЕЗУ *Phellinus robustus* У ДУБОВИХ ДЕРЕВОСТАНАХ ДП «СМІЛЬЧИНСЬКЕ ЛГ»

*В. С. Кашиуренко, студент***

Житомирський національний агроекологічний університет

Ключові слова: дуб звичайний, несправжній дубовий трутовик, ураження, плодове тіло, гниль стовбура.

Стовбурові гнилі – поширені хвороби ростучих дерев. Викликаються вони зазвичай базидіальними (переважно трутовими) грибами, рідше сумчастими [2;4]. В уражених рослин деревина швидко руйнується, її технічні якості різко знижуються. Втрачаючи свою біологічну стійкість, дуб стає доступним більшості видів дереворуйнівників, у тому числі і фітопатогенним грибам. У їхньому спектрі одним із найпоширеніших є несправжній дубовий трутовик, який передує активному процесу деградації дібров та є збудником стовбурових гнилей [3]. За макро- і мікроскопічними ознаками даного ураження достатньо не тяжко визначити збудника *Phellinus robustus* у дубових лісостанах.

Ph. robustus розвивається переважно в нижній частині стовбурів різних видів дуба, зрідка каштана, яблуні, де він руйнує ядрову частину деревини, проникаючи в луб, камбій і заболонь. Рідше викликає ядрово-заболонну гниль [2;5]. Внаслідок цього на стовбурі утворюються вдавленості, а надалі – ракові рани. Ураження відбувається під час спороношення.

Грибниця проникає в усі частини стовбура, в тому числі в камбій і луб – останнє помічається зазвичай тільки з однієї сторони деревної рослини. У результаті відмирання камбію виникає здавленість з напливом ранньої деревини по краях, які, руйнуючись, дають початок виникненню відкритої форми поперечного раку дуба. Поширенню і ураженню хвороби сприяють вітер, дощ, комахи-ксилофаги. Особливо небезпечним шкідником дуба звичайного є *Xiphodria longicollis* [2].

* Науковий керівник – к.б.н., ст. викл. М. В. Швець

Відповідно до програми досліджень проводили лісопатологічні обстеження дубових насаджень за допомогою польових робіт, а саме за рекогносцирувальним та детальним методами. Нами виділені наступні типи ураження дуба звичайного несправжнім дубовим трутовиком у регіоні: комлевий, стовбуровий, гілково-сучковий. За комлевого типу ураження, збудник проникає через дупло, яке виникло від побічних стовбурів, що згнили біля основи. Плодові тіла несправжнього дубового трутовика уворюються по периферії дупла. При стовбуровому типі – збудник проникає через тріщини в багатoverшинних дерев (у місцях розходження стовбурів двійчаток). За гілково-сучкового типу ураження збудник проникає в деревину через незарослі «основи» гнилих сучків і сухих гілок. Плодові тіла уворюються в нижній і середній частині стовбура і на пристовбурових ділянках гілок. Швидкість поширення гнилі, спричиненої *P. robustus*, за протяжністю по стовбуру складає 7–13 см у рік, а за діаметром – 0,3–11 см. Загальна протяжність становить 2–9 метрів. Гниль може розвиватися дуже довго (від 50 років і більше).

Серед факторів, які сприяють ураженню дуба несправжнім дубовим трутовиком варто відмітити: порослеве походження, понижене місце розташування ділянок росту дуба, загущеність деревостану, відсутність своєчасного догляду. Порослеве поновлення призводить до багатoverшинності і уворенню дупел. Понижене розташування спричинює енергетичний ріст у висоту, який випереджає процес очищення стовбура від сучків. До цього ж призводить і загущеність деревостану. Відсутність своєчасного догляду сприяє загущеності деревостану і розвитку багатoverшинності.

Список джерел літератури:

1. Гвоздяк Р. И., Гордиенко М. И., Гойчук А. Ф. Дуб черешчатый в Украине : монография. Київ, 1993. 206 с.
2. Патология дѣбров: монография / А. Ф. Гойчук та ін. Київ, 2004. 470 с.
3. Рыжков О. В. Состояние и развитие дубрав Центральной лесостепи : монография. Тула, 2001. 182 с.
4. Харченко Н. А., Харченко Н. Н., Миронов Д. С. Особенности экологии ложного дубового трутовика в дубравах Центрального Черноземья. *Лесной вестник*. 2007. № 6. С. 47-53.
5. Sunhede, S. & Vasiliaskas R. Ecology and decay pattern of *Phellinus robustus* in old-growth *Quercus robur*. *Karstenia*. 2002. № 42. P. 1–11.